

Pacifisme
Militemærktelse
Civilulydighed
Ikkevold
Freds- og
Konfliktløsning

INDHOLD

Vi må ændre fortællingen, der retfærdiggør krig .. 2

Hvad nu, hvis russerne havde sagt nej til Putins krig, og holdt op med at adlyde?

Alternativer til oprustning 3

Træng aldrig en modstander op i et hjørne, og hjælp ham altid med at redde ansigt.

FN vedtager stærke fredsmål 5

Oprustning må ikke gå ud over de presserende investeringer i bæredygtig udvikling.

Hård kritik af politikerne bag fejlslagne krige 5

Forskere fra DIIS har fastslået en del af dumhederne bag de danske krige.

Samtalekort om fred – rundt om og inden i 6

En udfordring til fordybelse, sjovt og meningsfyldt, en hjælp til at afklare tankerne.

Palmes aktuelle ord om fælles sikkerhed 8

Kloge tanker fra 1982, skrevet mens fjendskabet mellem militærblokkene stod skarpest.

Fred på jorden – Fred med jorden 9

Stort folkeligt krav om at lægge flere kræfter i at imødegå klimaforandringerne.

Nobels fredspris: Fra trivial til klog 11

Komiteen inddrager nu konsekvent Nobels egne krav i sine begrundelser.

... samt meget andet godt og fredeligt.

Stærke fredsmål
vedtaget af FN

VI MÅ ÆNDRE FORTÆLLINGEN, DER RETFÆRDIGGØR KRIG

Af Kerstin Bergeå, formand for Svenska Freds

”Da jeg begyndte min militærtjeneste, blev jeg en del af det, der skaber verdens ondskab”. Citatet stammer fra dokumentarfilmen ”Uskyld” om israelske soldater, der begik selvmord under eller kort efter træning. I Israel er militærtjenesten en af de længste i verden, idet den varer tre år for mænd og to år for kvinder.

Dokumentaren viser hvordan børnene, fra ganske små, bliver opfordret til at male med militærgrønt for at tale om soldater, og når de bliver lidt ældre, tager på militær træningslejr med deres skole.

Men der er nye rapporter om militærnægtelse i de væbnede konflikter. Den israelske avis *Haaretz* rapporterer, at 130 israelske værnepligtige og reservister nægter at kæmpe i Gaza, medmindre der først indgås en aftale om de israelske gidsler. Og 18 nordkoreanske soldater, der skulle kæmpe for Rusland, har for nylig forladt deres stillinger et par kilometer uden for Ukraines grænse.

I mellemtiden har Ukraines reklamekampagner for at tiltrække flere rekrutter vakt postyr, fordi de benytter sex – fx en kvinde i netstrømper, der skræver over en mandlig soldat på vej til fronten på motorcykel. Ukrainiske mænd skal lokkes i krig. De, der nægter eller bare holder sig væk, bliver jaget af politiet, og der er en lov på vej om fængsel til samvittighedsnægttere.

Den kontekst, hvor folk rekrutteres til krig, er naturligvis meget forskellig. Men der er fælles strukturer, når det gælder den militære overlegenhed, der fører til tvang. De, der udfordrer den, bliver ofte set som en trussel mod nationen, som forrædere. Alvoren af stigmatiseringen og straffen varierer meget afhængigt af situationen og stedet i verden.

”Det værste, de kan tage fra os, er vores børn”, råbte en ældre kvinde, da Putin udstedte mobiliseringsordre den 21. september 2022. Pårørende protesterede i gaderne. De massive protester viste, hvordan mobiliseringen bragte krigens konsekvenser tættere på russerne. Vi har hørt og set det før. I mange år støttede Svenska Freds russiske og tjetjenske mødre til soldater, der forsvandt uden forklaring i den anden tjetjenske krig, og som protesterede imod det forfærdelige russiske militærsystem, og kæmpede for retfærdighed for deres sønner.

Siden Rusland begyndte at mobilisere soldater i 2022, er mere end 10.000 russiske borgere blevet retsforfulgt for at nægte militærtjeneste, ifølge det uafhængige russiske medie *Mediazona*. Alene i maj 2024 blev indledt retssager mod 929 personer, der står anklaget for at have forladt deres enhed, deserteret eller nægtet at udføre ordrer. Straffen kan være op til 10 års fængsel.

Hvad ville der være sket, hvis ingen russere var taget til fronten, så Putins mobilisering var mislykkedes? Mange værnepligtige russere protesterede med fødderne, og forsøgte at flygte ud af landet, for ikke at være med i en folkerets-

stridig krig. De tog ikke til fronten, de tog andre steder hen, men der var ikke nok politisk vilje i EU til at tage imod tusindvis af krigsfor-nægtende russere. Hvad ville der være sket, hvis vi havde gjort det? Hvorfor blev de ikke anset for at være værdige til vores støtte?

Øget militarisering betyder, at flere mennesker er nødt til at deltage i krigsforberedelse og krig. Og at flere mennesker er nødt til at gøre det mod deres vilje. Det rejser spørgsmål om sondringen mellem militær og civil i folkeretten.

Når civile tvinges til at slutte sig til militæret mod deres vilje, og er anbragt på slagmarken med magt, er de så legitime militære mål?

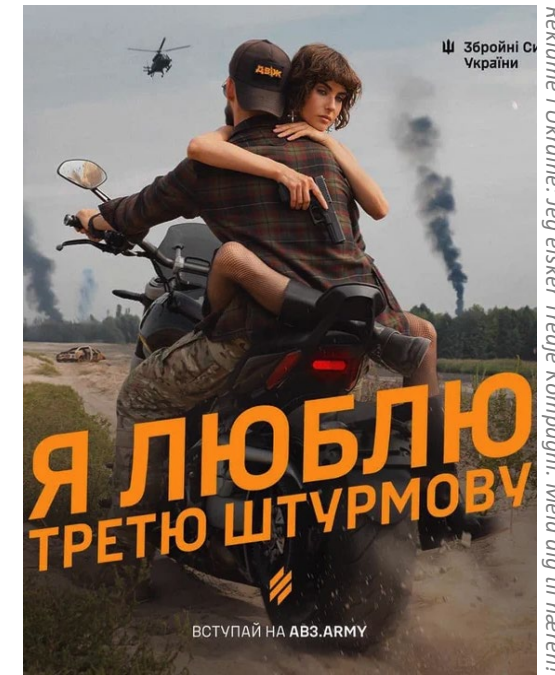
Retten til militærnægtelse af samvittighedsgrunde er universel, og fremgår af artikel 18 i FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder.

I Sverige blev værnepligten genaktiveret i 2017, fordi alt for få meldte sig frivilligt til det svenske forsvar. Værnepligtsstyrelsen erkender nu, at værnepligtige vil blive tvangsindkaldt, og altså bliver en del af det militære system imod deres vilje. Hvis der så ikke gives tilladelse til militærnægtelse af samvittighedsgrunde, kan de blive straffet med enten bøde eller fængsel.

Henvendelserne til os på *Svenska Freds* er blevet flere. Statsministerens ord i begyndelsen af året, om at ”medborgerskab i sidste ende handler om at forsvare Sverige med våben i hånd og livet som indsats”, gør det sværere for de unge, som kontakter Svenska Freds, og siger at de har det dårligt med at bruge våben.

Hvad nu, hvis der ikke kom nogen russere, da Putin startede krigen, og hvis flere israelske soldater gjorde som deres kolleger, og holdt op med at adlyde? I filmen *Uskyld* ser vi, hvordan militariseringen af et samfund har en høj pris for den enkelte. De, der ikke samarbejder, bliver straffet. At adlyde kan også have en meget høj pris; i form af traumer, fysisk skade og i værste fald død.

Forestil dig den dag, hvor vi får ændret de fortællinger, der retfærdiggør krig. Når aggressive militsgrupper og besættelsesmagter falder, når de ikke længere har deres soldaters støtte – er der ingen, der behøver at forsvare sig imod dem. Menneskeheden vil tage et stort spring fremad i civilisation, og udrydde krig! ☸

Reklame i Ukraine: Jeg elsker Tredje Kompani. Meld dig til hæren!

ALTERNATIVER TIL OPRUSTNING

Af Allan Vokstrup, rådsmedlem i RIKO

”Fasthold styrke om muligt. Under alle omstændigheder, hold hovedet koldt. Hav ubegrænset tålmodighed. Træng aldrig en modstander op i et hjørne, men hjælp ham altid med at redde ansigt. Sæt dig selv i hans sted – for at se gennem hans øjne.” Sådan skrev militærhistoriker Sir Basil Liddell Hart i 1960 i sin bog *Deterrence or Defence*.

Det var med samme forståelse, at Olof Palme udviklede ideen om *Fælles Sikkerhed*, hvor alle må lære at se konflikter i fugleperspektiv, og forstå og anerkende andres legitime behov, for den samme sikkerhed som en selv. Alt det synes at være glemt. Også af venstrefløjen.

Den aktuelle debat blandt oprustningspartierne går på, om man skal investere i afskrækkelse eller forsvar, eller i begge dele på samme tid. Objektivt set er det ikke i nogen befolkningers interesse, at der oprustes – militære aktiviteter både i krigs- og fredstid har betydelig negativt aftryk på klodens klima, men ingen regeringer i verden ønsker at måle dette!

Hvert missil i Danmarks sandsynlige nye luftforsvar vil koste +7,5 millioner kroner. Finansieringen kan kun ske på bekostning vores fælles velfærd – afvikling af velfærdsstaten, hen imod et Forsikringssamfund, vil nu tage fart. På grund af en uigennemtænkt sanktionspolitik har EU skudt sig selv i fødderne. Befolkningerne i EU bliver fattigere, mens USA tjener gode penge på salg af gas og våben til os. Der er altid nogen, der tjener på det.

Der ligger altså subjektive interesser bag oprustningen, og de kan faktisk nemt identificeres. Den amerikanske præsident Eisenhower havde et klart øjeblik, da han indså, at den akkumulerende militarisering af det amerikansk samfund kunne blive en trussel imod demokratiet, og at det ” *militær-industrielle kompleks*”, som han [benævnte](#) det i sin [afskedstale](#) i 1961, ville blive den reelle magthaver – der for *nationens sikkerhed* vil undslå sig demokratisk kontrol.

Den kolde krig affødte mange militærindustrielle komplekser, ikke blot i Vesten samlet i NATO, men også i Kina, Rusland, Israel, Iran, Frankrig, England, Sverige osv., i lande med substantiel selvstændig våben/teknologiproduktion. [Uppsala Conflict Data Program](#) [optalte](#) for 2023 næsten 60 væbnede konflikter med stater involveret. I flere af dem blev anvendt våben eksporteret fra EU.

Som vi har hørt fra Susanna Dyre og Per Clausen, [investerer](#) EU milliarder af Euro i oprustning, og Danmark og den danske våbenindustri er nu 100% med på vognen. Og efter opgivelsen af Forsvarsforbeholdet, behøver Danmark ikke mere camouflere vores medvirken i EU's våbenindustri som industriudvikling.

Min tilgang er modsat flertallet i det danske Folketing, at man ikke kan vinde fred med våben. En krig afsluttes ikke på slagmarken, men ved forhandlings-

bordet. Her afgøres det, om freden bliver positiv (gensidig interesse) eller negativ (påtvunget eller dikteret gennem magt – hvilket synes at være hvad EU og Danmark har valgt). Hermed et forsøg på en lignelse:

Hvis der går ild i min nabos hus, vil jeg først søge at få branden under kontrol og allerhelst slukket, og sikre at så få som muligt kommer til skade. Først derefter vil jeg undersøge hvorfor branden opstod, og hvordan man kan sikre, at den ikke genantænder.

Desværre lykkedes det EU-kommissionen at overtale Ministerrådet til at fravælge fredsmæglerrollen i Ukraine-krigen (både Frankrig og Tyskland forsøgte), og ensidigt kaste sig ind i krigen på Zelenskyj-regeringens side. Man har sat turbo på våbenindustri, og dæmoniseringen af Rusland personificeret i Putin.

Ja. man har etableret en hel (mis)-informationstjeneste til bekæmpelse af russisk misinformation, og til idolisering af Zelenskyj – [East Stratcom Task Force](#). Modsat har Rusland gang i en karakteristik af Ukraines ledelse som neo-nazistisk. Dæmoniseringen modarbejder opbygningen af gensidig respekt mellem mæglere og forhandlere.

Modsat kunne man have valgt, at EU skulle være en union for fredelig kappestrid, sameksistens og ikkevoldelig konfliktløsning, men det ville stride mod

flere af medlemsstaternes imperialistiske DNA. I stedet ser vi en eskalering af konflikten. Man kunne have udnyttet, at man med Orban fra et EU-perspektiv, og Erdogan fra et NATO-perspektiv, har mulighed for at etablere en dialog mellem Moskva og Kyiv. I stedet dæmoniserer man også dem, og spiller sig et vigtigt værktøj for dialog af hænde. Det er svært at se, at EU skulle kunne bidrage til en fredsløsning

Det er og bliver FN, der i sidste instans vil blive instrument for en fredsløsning, men hvor mange liv skal yderligere gå til, og hvor meget infrastruktur skal smadres, inden man når til forhandling og en løsning?

FN burde have et fredspanel, ligesom man har et klimapanel. Desværre har verden ikke en ung karismatisk figur, der kan mobilisere ungdommen på fredsspørgsmålet, men FN har i det mindste sit Sikkerhedsråd. Så længe der kan diskuteres, stemmes og vetoes om resolutioner, smider atommagterne ikke atom-bomber i hovedet på hinanden. Det bliver interessant at følge, hvordan Danmark kommer til at agere som medlem af Sikkerhedsrådet fra nytår.

Vi, der ønsker positiv fred, må på kort sigt arbejde for, at voldspiralen ikke eskaleres. På lang sigt må vi lobbye for, at:

1. Den vedtagne FN-traktat om forbud mod atomvåben er ikke i strid med vores medlemskab af NATO. Danmark skal tiltræde traktaten, og i NATO arbejde for organisationens tiltrædelse af den.
2. Den danske sikkerhedspolitik må demilitariseres til et nationalt forsvar, og udviklingsbistand og migrationspolitik gentænkes som grundpiller i f.eks. fællesnordiske konfliktløsningsinitiativer. De bilaterale aftaler med USA om etablering af baser under fuld amerikansk jurisdiktion må skrottes.
3. En fredsminister må udnævnes, som en fast del af kommende regeringer, med en portefølje til at sikre, at indenrigspolitiske og udenrigspolitiske initiativer ikke skaber nye konflikter eller eskaleres de allerede eksisterende.

Vi skal med andre ord omruste Danmark. På kort sigt må vi tale FN's betydning op, og kræve forhandlinger og våbenhvile nu, for omgående at ende krigen i Ukraine og Gaza!

- Ingen våbenleverancer til Ukraine, Israel og resten af verden!
- Fredsundervisning i skolerne og civilklausul for universiteter og højskoler!
- Ingen tvangsrekruttering og ny værnepligt, ret til militærnægtelse overalt!
- Nedrustning! Invester pengene i uddannelse, sundhed, klimabeskyttelse og infrastruktur, udbyg velfærdsstaten!

Fred og sikkerhed kan kun opnås i fællesskab. Klokkeren er næsten 12! Modstand og protest nu! Gå på gaden, opbyg initiativer, kæmp imod, vær kreative – gør modstand mod den begyndende udvikling, som allerede er for godt i gang! ☘

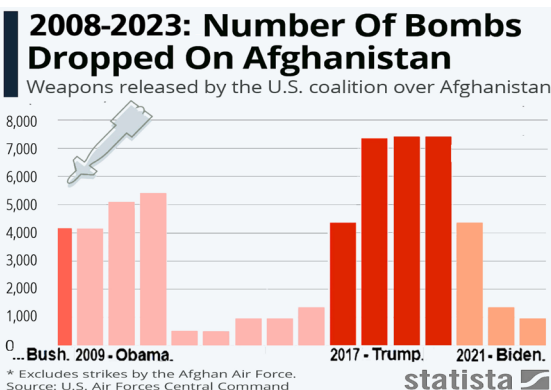
Oplæg holdt på møde om EUs forsvar, Cafe Ordgeist oktober 2024.

TRUMP BOMBEDE MERE END OBAMA

”Trump var den fredeligste præsident” tror mange, også på fredsløjen. Men sæt ikke forventningerne om fred højt de næste fire år, for som præsident fra 2017-21 bombede Trump løs, faktisk langt værre end sin forgænger.

Grafikken om Afghanistan viser realiteten bag Trumps ord – det er kun i de svulstige ord, at han er en fredens mand. Under ham blev

også Somalia og Yemen ramt af flere droner end i alle foregående år tilsammen, og han fjernede de ”humanitære” krav til civilbeskyttelse. .tom

DANMARK MÅ PÅTALE USAs GRIMME VÅBEN TIL UKRAINE

Små landminer og klyngebomber er forbudt gennem FN-konventioner, som Danmark, men ikke USA, har tilsluttet sig. USA leverer den slags grimme våben til Ukraine, hvilket de tilsluttede FN-lande burde reagere på. Hvad angår klyngebomber, er det direkte en pligt, at gøre sit ”yderste for at afholde stater, som ikke deltager i denne konvention, fra at bruge klyngeammunition”.

USA undskylder atter med, at de leverede våben er af en høj kvalitet, der selv slukker for mekanikken – men dette er ikke en pålidelig metode. FN-aftalen mod landminer blev vedtaget i 1997 efter en omfattende kampagne, som også AMK var aktiv i. Uanset hvilke krige og konflikter, der blusser op, er den slags aftaler lavet til at gælde netop i tilspidsede situationer – for at nedbringe død og lemlæstelse blandt civilbefolkningen, både under og efter stridighederne. Aktuelt gælder dette naturligvis også, selvom Rusland spreder landminer overalt. .tom

JEPPE AAKJÆR SKREV I 1917 OM FRED

”Nu rækker atter Jordan sit Barn det spændte Bryst i Kornets tunge Traver, der bølger mildt mod Høst; saa rig og god er Jordan, at hvert et Barn blev møt, hvis ej Begjær og Blodtørst forgifted Jordens Æt. Der er et Ord, som hviskes, nej, stønnes trindt om Jord, de Søndertraadtes Haaben, de Sлагnes Fadervor; o, I som styred Verden, saa den gik rent af Led, styr nu jer egen Brynde og giv os arme: **Fred!**”

FN VEDTAGER STÆRKE FREDSMÅL

Et dokument med den flotte titel ”*Deklaration for Fremtidige Generationer*”, blev resultatet af et fremtids-topmøde for FNs medlemslande. Danmark har **tilsluttet** sig dette, sammen med samtlige(!) andre medlemmer af FN.

Deklarationen har fokus på ungdommens fremtid. Den opsummerer både gældende aftaler, og opstiller nye på en lang række områder, såsom bæredygtighed, klima og videnskab – samt ikke mindst fred. Mens FNs verdensmål kun brugte få ord på freden, har Danmark hermed skrevet under på langt mere omfattende *handlingspunkter*, som bør bruges til at opstille krav om reel handling fra dansk side – om end punkterne officielt er *juridisk ikke-bindende*.

Vor regering skal fx, som der nu står, **sikre** at **forøgelsen** af Danmarks militærbyrde ”*ikke går ud over investeringer i bæredygtig udvikling og opbygning af bæredygtig fred*”. **Samt** ”*fremme målet om en verden fri for atomvåben*”.

Blandt andet godt, genbekræftede stats- og regeringscheferne FNs grundlæggende løfte, om at ”*beskytte kommende generationer mod krigens svøbe, ... intensivere vores brug af diplomati, forpligte os til at løse vores tvister fredeligt, og afstå fra trusler om eller brug af magt eller aggressionshandling*”...

FN **betegner** deklARATIONEN som ”*den mest vidtrækkende internationale aftale i mange år, der dækker helt nye områder og spørgsmål, som det ikke har været muligt at nå til enighed om i årtier*”, såsom:

- ◉ *Det første multilaterale tilsagn om atomnedrustning i mere end et årti, med klar forpligtelse til at nå en fuldstændig afskaffelse af atomvåben.*
- ◉ *Skridt til at undgå oprustning og misbrug af ny teknologi, som fx dødelige autonome våben, og bekræftelse af, at krigens love også bør gælde for dem.*
- ◉ *En klar forpligtelse til at forhindre et våbenkapløb i det ydre rum.*

Blandt nationernes nye fredsmål står blandt andet, at de alle nu vil:

- ◉ *fordoble vores indsats for at opbygge og opretholde fredelige, inkluderende og retfærdige samfund og tage fat på de grundlæggende årsager til konflikter.*
- ◉ *fremme samarbejde og forståelse mellem medlemsstaterne, mindske spændinger, søge en fredelig løsning på tvister og løse konflikter.*
- ◉ *opfylde vores forpligtelse til at efterleve Den Internationale Domstols afgørelser og opretholde dens mandat i enhver sag, som vores stat er part i.*

Der er meget andet godt i finde iblandt teksterne – omend fx indlysende tiltag som fredsforskning og undervisning i konfliktløsning mangler. Topmødet ’*Summit of the Future*’ fandt sted den 22.-23. september 2024 i New York.

Visionens vingespan er flot, men **svær** at gøre til et praktisk instrument i en virkelighed, hvor store konflikter er i fuldt udbrud. Men dette er nu officielle danske fredsløfter, som den danske regering bør opfordres til at holde. .tom

Læs deklARATIONEN på [UNdocs.org/en/A/RES/79/1](https://undocs.org/en/A/RES/79/1)

HÅRD KRITIK AF POLITIKERE BAG FEJLSLAGNE KRIGE

Af Tom Vilmer Paamand

”*Sendte vi danske soldater til Afghanistan på en gedigen løgn*”, **spurgte** forhenværende udenrigsminister Holger K. Nielsen (SF), **efter** DRs **dokumentar** *Velkommen til frontlinjen* – der viste **forskellen** mellem Folketingets beslutningsgrundlag og den danske krigsindsats.

Svaret til Holger blev JA, for opfølgningen kom da forskere fra DIIS præsenterede **første del** af en officiel udredning om indsatsen i Afghanistan. Udredningen sætter en **tyk streg** under en masse dumheder, som politikere og militær hidtil har fejlet under gulvtæppet – men som nu er **almen viden**.

Ikke mindst, at den vestlige besættelsesmagt hjalp de foragtede **krigsherrer til magten**, hvilket kastede mange indbyggerne i armene på Taliban. Og at den meget omtalte **civile indsats for demokrati** blev misbrugt som et **kortsynet militært instrument**, der ikke gav reel civil opbygning, men i stedet mere korrupsion.

Endnu mere interessant bliver sidste del af udredningen til næste år, der vil beskrive de politiske beslutninger bag krigen. Det har undervejs vakt en del opmærksomhed, at flere af de ansvarlige ministre – Anders Fogh, Per Stig Møller og Søren Gade – længe **nægtede** at lade sig udspørge af DIIS. Efter offentlig udskamning fandt de dog alligevel tid i kalenderen. Politikere føler absolut intet behov for at få undersøgt deres egne beslutninger, hvilket ellers burde være en helt selvindlysende del af Folketingets kontrolfunktion på befolkningens vegne.

I 2018 var en langt bredere undersøgelse planlagt, opbygget af den daværende Tribunalforening, som et folkeligt krav på en **juridisk og folkeretslig undersøgelse af krigen**. Tribunalet blev sat i gang efter at en bebudet undersøgelse blev **nedlagt** af de **efterfølgende** regeringer – men også denne måtte **opgives** på grund af magthavernes modstand. En sådan grundig gennemgang kommer altså ikke, men i stedet er altså en ret begrænset gennemgang på vej nu.

Tribunalforeningens tre fortsat ubesvarede spørgsmål lød i kort form:

- ◉ *Var de krige i Irak og Afghanistan, som Danmark deltog i, lovlige?*
- ◉ *Overholdt danske soldater krigens love i Irak og Afghanistan?*
- ◉ *Kan resultatet af undersøgelsen få retslige konsekvenser?*

Meget af foreningens omfattende dokumentation om krigen er bevaret for eftertiden, og tiltrækker stadig nysgerrige forskere og aktivister.

Se Tribunalforeningens arkiv på [Tribunal.FRED.dk](https://tribunal.fred.dk)

FREDSKULTUR SKABER HOLDBAR FRED

Lorenz Jolin – *Artister for fred*

For mere end 20 år siden erkendte FN, at vi har brug for en fredskultur, for fred er mere end bare fravær af krig. Det betyder retfærdighed og frihed for alle, som grundlag for at leve sammen i harmoni og uden vold. En sådan opgave må engagere hver enkelt af vore borgere i alle livets dimensioner: i skoler, på arbejdspladsen, i hjemmet, på nationalt plan og i lokalsamfundet.

Også Europarådet har fremhævet betydningen af en fredskultur: Dialog mellem kulturer, det ældste og mest grundlæggende middel til demokratisk dialog, er en modgift mod afvisning og vold. Målet er at sætte os i stand til at leve fredeligt og konstruktivt sammen i en multikulturel verden, og at udvikle en følelse af fællesskab og tilhørsforhold.

Desværre bliver disse to stolte, visionære proklamationer alt for ofte overset. Kultur bruges som et politisk magtmiddel, i stedet for at kunne være et redskab til at fremme samarbejde og fred.

Fredskultur er en påmindelse om, at konflikter ofte udspringer af fordomme og mistænksomhed over for andre grupper end vore egne. Krige og konflikter kan forebygges ved at anerkende den vigtige rolle som vi alle, især civilsamfundet, spiller i at sætte fokus på sociale problemer og uretfærdighed.

Mange konflikter skyldes parternes manglende evne til at løse uoverensstemmelser, ved i stedet at forene sig om noget større. I forskellige sociale relationer, fx inden for kultur og kunst, er en almindelig konfliktløsning at finde harmoni omkring det overfladiske, tilsyneladende uforenelige.

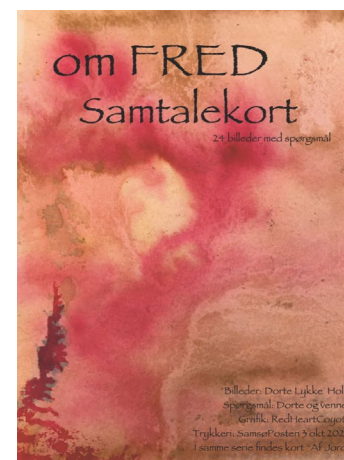
Det kan være i et orkester eller i en teaterforestilling, hvor forskellige instrumenter eller karakterer skal arbejde sammen i et større fællesskab. I konkurrencer, spil og sport fascineres tilskuerne af kampen af at se, hvem der mon vinder. I bund og grund er det ikke en uforsonlig konflikt, så længe man er enige om spillereglerne som grundlag.

Vi mennesker går ud til naturen for at slappe af, reagere og overleve. Den skabelse, som vi alle er så afhængige af. Vi bliver mere og mere bevidste om dens skrøbelighed og vores ansvar for den. Ved at underkaste os naturens love, kan vi finde inspiration til hvordan vi skal leve. Ved at anerkende mennesket som et væsen med naturlige rettigheder – beskyttet mod grådighed og udnyttelse.

Stærkt forkortet version af en tale, se ArtisterForFred.se/fredskultur

SAMTALEKORT OM FRED – RUNDT OM OG INDEN I

der kontakt. Folk var begejstrede for kortene, både gamle og unge, så nu er spørgsmålene mangfoldiggjort og sat til salg.

Besvar forsiden, og når du er tømt for tanker over spørgsmålet, så vend kortet og få ny inspiration til emnet, måske tanker, der kan overraske.

En udfordring til fordybelse – sjovt, seriøst og meningsfyldt, en hjælp til at afklare tanker og meninger – og så er de et flot øjenfang. De giver ikke færdige svar, men skulle gerne lukke op for nye tanker om, hvordan vi i fællesskab kan hjælpe til en fredeligere verden. Kortene er i A5-format, malet i stærke farver og trykt i flot kvalitet. ☺

Kortene kan købes via AldrigMereKrig.dk

Samtalekort er populære, men der er vist aldrig lavet nogen om FRED før – men nu kan sådanne kort med 24 fredelige spørgsmål købes via AMKs lille webshop. Kortene egner sig til mindre grupper, der måske ikke kender hinanden i forvejen.

Eller til når vennen kommer på besøg, og tiden er til åbning af nye vinkler og en dybere samtale, eller til egen refleksion.

Muligheden blev introduceret, da AMK var til Klimafolkemødet i Middelfart. Her blev de brugt til at lokke forbigående med på en god snak om fred. Hvis gæsten havde mod på at få stillet et spørgsmål – så var

... Nævn syv værdier du syntes er fredsskabende!

Kan du være lykkelig i krigs- og krisetider?

Kan du se en vej frem for freden?

Hvad kan være første skridt hen imod noget bedre?

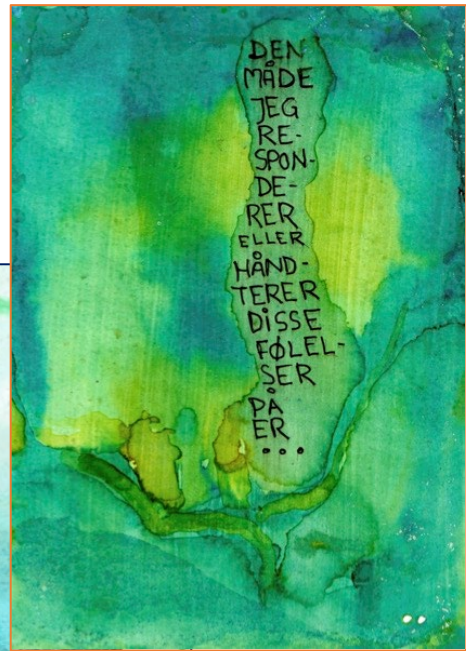
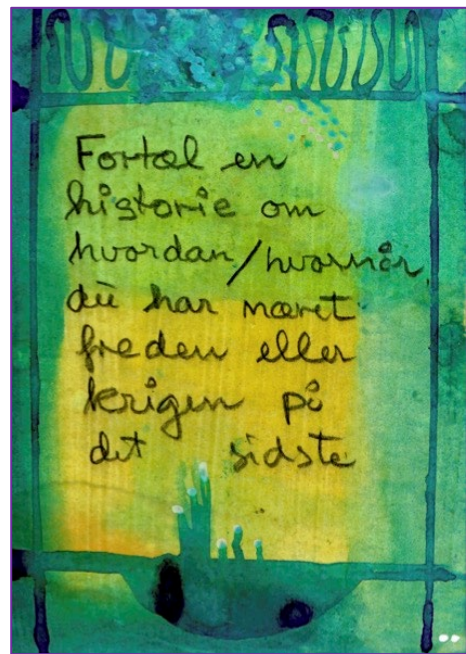
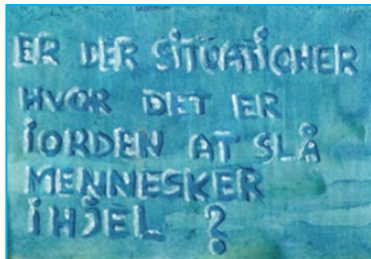
Hvordan beskytter vi de folk der bor i truede områder?

Er der situationer hvor det er i orden at slå mennesker ihjel?

Hvordan undgår vi det når vi har noget at forsvare?

Har du blandet dig i debatten, og følt at du gjorde en forskel?

Hvad gør du for at fremme din egen indre fred? ...

FRED PÅ JORDEN – FRED MED JORDEN

Af *Palle Bendsen, NOAH og Hasse Schneidermann, Fredsministerium*

Der er to store trusler mod menneskehedens overlevelse. Den ene er, hvis vi kommer for sent med at forhindre en global ødelæggelse af miljøet, klimaet og naturens mangfoldighed. Den anden er, at atommagterne udløser en atomkrig – enten ved en bevidst handling eller et uheld.

Verden er overoprustet, mens FNs verdensmål er underfinansierede – de tal må vendes helt om. En indsats for bæredygtige og klimapolitiske løsninger, og for at opfylde FNs verdensmål, kan give mere sikkerhed end de penge, der bruges på oprustning. Krige er i sig selv ødelæggende for natur, miljø og klima, og det globale militær og militærindustriens miljø- og klimaaftryk er grotesk stort.

Fortsatte miljøødelæggelser truer alverdens befolkningers sikkerhed med øgede konflikter om territorier, vand og andre ressourcer, mulige nye krige og deraf følgende flygtningestrømme. Klimaforandringer og miljømæssige forringelser kan forstærke konflikter – og selv forårsage dem. Det anerkendes af mange civilsamfundsorganisationer, i mange grene af FN-systemet og helt op til Sikkerhedsrådet.

Selv Pentagon skrev i en rapport at: *”Stigende globale temperaturer, skiftende nedbørsmønstre, hævnning af havniveauet og mere ekstreme vejrforhold vil intensivere udfordringer som global ustabilitet, sult, fattigdom og konflikt. De vil sandsynligvis føre til mad- og vandmangel, pandemiske sygdomme, tvister over flygtninge og ressourcer og ødelæggelse på grund af naturkatastrofer over hele verden.”*

Klimaforandringerne skal modvirkes på mange forskellige måder – det samme gælder miljøødelæggelserne. Forbindelsen mellem klima og miljø på den ene side, og militær og krig på den anden, gør det endnu mere presserende at styrke evnen og viljen til at løse konflikter med ikke-militære midler og flytte ressourcer fra militære til humanitære formål.

Store dele af de militære CO₂-udledninger slipper uden om de løbende opgørelser til FN. USA krævede denne undtagelse fra Kyoto-protokollen i 1997, og det selv om USA efterfølgende ikke ratificerede den. Paris-aftalen fra 2015 nævner slet ikke ordet militær. Men hvad der er helt sikkert: Atmosfæren tæller det hele med – også de militære udledninger.

Som resultat lider biosfæren – som vi mennesker jo hører til – og er afhængige af. Tørke, hedeølger, orkaner, oversvømmelser, skovbrande – ødelæggelser af afgrøder, boliger, levesteder – tab af liv, tab af indkomstgrundlag, tab af opsparing og tab af håb for fremtiden. FNs 17 Verdensmål er en stærk vision for fremtiden, hvor de centrale elementer er at passe på den fælles planet – samtidig med at vi reducerer uligheden, sikrer sundhed og uddannelse til alle og udrydder fattigdommen.

Der bindes imidlertid umådelige – og nu stigende – økonomiske ressourcer i oprustning og krigsførelse. Våbenhandlere og våbenindustri lever i en uendelig

højkonjunktur. De lever af offentlige midler, som hellere skulle bruges på at styrke FNs verdensmål. Det svenske fredsforskningsinstitut SIPRI har siden 1967 målt verdens samlede militære udgifter:

I 2023 brugte alle lande tilsammen 2.443 milliarder dollars, USA alene 916 milliarder eller ca. 37 procent, der sammen med Kinas ca. 12 procent udgør næsten halvdelen af verdens militære udgifter. SIPRI's forskere peger på, at stigningen på 7 procent i 2022 var den stejleste siden 2009. De hæfter sig ved, at militærets byrde på verdens bruttonationalprodukt nu udgør 2,3 procent, og at blot en tiendedel af dette beløb kunne sætte en stopper for alverdens sult og fattigdom inden 2030, som er et af FNs verdensmål.

The International Campaign to Abolish Nuclear Weapons (ICAN) rapporterer, at de ni atombevæbnede stater brugte 11 milliarder dollars mere på atomvåben i 2023 end i 2022, – i alt 91 milliarder dollars ... eller 2.900 dollars i sekundet. Pentagon holder 6.000 baser i USA i gang med fly, flådefartøjer, tanks og andre tunge køretøjer. Uden for USA har Pentagon mere end 750 baser og udledninger herfra – i fredstid og under krig – offentliggøres ikke.

Forskere i USA har skønnet, at militærindustriens udledninger ved produktionen af militært ”isenkram” er dobbelt så store som Pentagons egne udledninger. De materielle ødelæggelser, som er krigens følgesvend, efterlader – oveni død og lemlæstelser – enorme regninger til de ramte befolkninger, som også kan

gøres op i CO₂-udledninger i forbindelse med genopbygning. Forskere anslår at 5,5 procent af verdens CO₂-udledning stammer fra militærets aktiviteter i fredstid og de militære udledninger under krig fra fly, skibe og køretøjer.

Der er et stort folkeligt krav om, at regeringerne, EU og FN lægger flere kræfter i at imødegå miljø- og klimaforandringerne. Det, vi her argumenterer for, er at forbinde dette krav med kravet om på samme tid at reducere de militære udgifter og militærets bidrag til klima- og miljøødelæggelserne og i stedet bruge penge på ikke at forværre klodens problemer. Danmark har desværre bøjet sig for USAs pres om at øge militæruddgifterne – og ovenikøbet indgået en aftale med USA om, at de kan have baser på dansk jord.

Vi ønsker ”angrebet tages ud af forsvaret”, så vi kan skabe en bæredygtig fredsaktivistisk udenrigspolitik, fokuseret på ikke-militær konfliktløsning, diplomati, udviklingsbistand og en human migrationspolitik. Et intensiveret samarbejde mellem miljø-, klima- og fredsbevægelserne kan være med til at sikre det.

FREDSSKAT? DE TAGER BÅDE VORE PENGE OG GODE ORD

Folketinget diskuterer nu behovet for en direkte ”krigsskat” til at finansiere krigen med. SF kalder i stedet dette for en ”fredsskat”. Desværre ikke som et konstruktivt udspil til gavn for konfliktforskning mm, men blot det engang så fredelige partis måde at pynte den voksende krigsbyrde på.

Partierne vil dog helst ikke synliggøre militærbyrden med en konkret krigsskat, men foretrækker at skære dybt i alt fra klima og kultur til pensioner. Forsvarsministeren har direkte [erklæret](#): ”Hvis vi står over for et valg mellem danskernes sikkerhed og danskernes pensionsalder, så vælger jeg til hver en tid danskernes sikkerhed. For uden Danmarks frihed, så er alt andet jo ligegyldigt”.

De militære udgifter forventes nemlig at fortsætte amokløbet med atter nye NATO-krav på anslået yderligere 300 milliarder kroner, oven i al den øvrige oprustning, der allerede er besluttet. [Beregninger](#) fra tænketanken [Cepos](#) viser, at hvis pengene skal opkræves ved at hæve bundskatten, kunne det koste en typisk arbejderfamilie 1.600 kroner mere hver eneste måned.

Tilbage i 1990 blev der oprettet en [Fredsskattefond](#), hvor målet var at borgerne selv kunne vælge, om deres skattebidrag skulle støtte krig eller fred. Fonden er nedlagt nu, men dens gode fundament ligger klar til omgående genbrug. .tom

NOBELS FREDSPRIS GAV RESULTAT

Nobels [fredspris](#) for 2024 gik til ”[Nihon Hihankyo](#)”, som er en ”*folkelig bevægelse av overlevende fra atomangrepen på Hiroshima og Nagasaki ... for sin innsats for en atomvåpenfri verden og for å vitne om hvorfor atomvåpen aldri må brukes*”.

Kommissionen bag skriver, at prisen skal advare om, at den ”*internasjonale norm som stigmatiserer bruk av atomvåpen som moralsk uakseptabelt*” aktuelt er under hårdt pres fra tanketomme beslutningstagere. Dette er akut, med blandt andet Putins atomtrusler mod Ukraine, Zelenskyj der [som svar](#) selv truer med at anskaffe atomvåben, samt hele Nordens ret ubegrænsede omfavnelser af USAs ”atomparaply”.

Og ikke mindst netop nu i Japan, hvor en nyvalgt regering [ønskede](#) et atomkrigs-samarbejde med USA, med eventuel udstationering af amerikanske atomvåben. Så dette er en [velvalgt](#) modtager, på helt rette tid – og som lader til at have skabt omgående resultater: Prismodtageren mødtes med regeringen, som nu nedtoner tankerne om selv at få atomvåben, og ”*seriøst vil overveje*” observatørstatus i FNs traktat om atomvåbenforbud. ☺

DANMARK BØR BRUGE SINE HISTORISKE ERFARINGER

I 1920 var der [afstemning](#) i Sønderjylland, hvorved en fredelig deling af landsdelen blev en realitet. Dette kunne blive Danmarks bidrag til en fredelig løsning for Rusland-Ukraine krigen. En sådan folkeafstemning, fx i Donbass-området, skulle naturligvis overvåges af FN eller en anden anerkendt organisation.

Danmark kunne også tilbyde tålt ophold til desertører fra Rusland og Ukraine. Fra 1967 var Danmark modig nok til at hjælpe amerikanske [desertører](#) fra Vietnamkrigen, selvom USA lagde pres på. Endelig burde Danmark omlægge den militære støtte, så den i stedet for at bidrage til en uovervejede og farlig eskalation af krigen kunne gå til humanitær opbygning. *Allan Rasmussen, Frederiksberg*

KRIG FREMSKYNDER ØDELÆGGELSEN AF KLIMAET

”Europa bruger fortsat milliarder på import af russisk brændstof – imens klimaet bryder sammen. Vi har krig i Ukraine, en klimakrig, en krig drevet af fossile brændstoffer, som finder sted af samme årsag som klimakrisen. Og alle fortsætter bare med at bruge penge på dette, at fremskynde ødelæggelsen.”

El Kortbi, stiftende medlem af Ukraines ”Fridays for Future”

NOBELS FREDSPRIS: FRA TRIVIEL TIL KLOG

Af Tom Vilmer Paamand

Den nu afdøde norske jurist Fredrik Heffermehl [bekæmpede](#) i årevis udvandingen af Nobelprisen og påpegede, at den norske Nobelkomité kun fokuserede på at uddele en generel *fredspris*, selvom dette ord slet ikke står i Nobels testamente. Ordet *fredsforkæmpere* står der, meget markant og som hovedtema, men dette har desværre ikke præget mange af uddelingerne.

Komiteen har af og til lænet sig op ad Nobels ord, men kun som om disse gav tre vidt forskellige muligheder, således at fx frasen om *folkenes forbrødring* er blevet misbrugt, helt uden at medtænke den klare krigsmodstand fra resten af formuleringen. Prisen er derfor i rigelig grad slet ikke givet til personer, der har ydet en aktiv og målrettet indsats imod krig og militarisme – men (i bedste fald) til folk, der har ydet en langt mere generel humanitær indsats.

Heffermehl pointerede også, at det norske Storting dengang var det mest antimilitaristiske parlament i verden, så denne baggrund burde præge uddelingerne – selvom Stortinget slet ikke har dette grundlag længere. Nobels testamente må nødvendigvis spejles ind i en ændret verden – men det bliver helt absurd, når selv krigslystne [Anders Fogh](#) har været på tale til Nobelkomiteen!

Heffermehl har også studeret Nobels korrespondance med den ihærdige fredsaktivist Bertha von Suttner, da deres nære kontakt netop var grunden til, at fredsprisen blev indstiftet – og som hun selv siden [blev tildelt](#). Suttner bad om hjælp til sit fredsarbejde, og Nobel [svarede](#): “*Informer mig, overbevis mig, og så vil jeg gøre noget stort for bevægelsen*”. Derfor mener Heffermehl, at netop fredsforkæmpere og fredsbevægelser altid bør have førsteprioritet til prisen.

På Nobelkomiteens [hjemmesider](#) fokuseres der mest på den finurlige modsætning i, at en dynamitkonge kunne have fredstanker. Han skrev til Bertha von Suttner at: “*Måske vil mine fabrikker gøre en ende på krigen hurtigere end jeres kongresser: Den dag, hvor to hærkorps gensidigt kan udlette hinanden på et sekund, vil alle civiliserede nationer helt sikkert vige tilbage af rædsel og opløse deres tropper*”. Sådanne tanker var udbredte, før atombomben viste hvor uciviliseret nationer kan opføre sig alligevel.

Komiteen mener derfor, at Nobel var skeptisk over for fredsforkæmperne, også ved at han efterlyste et realistisk program: “*Gode ønsker alene vil ikke sikre fred*”. I komiteens bemærkninger nævnes, at der er delte meninger blandt forskere om hvorvidt Bertha von Suttner var afgørende for at Nobel stiftede prisen. Heffermehls omfattende kritik nævnes [derimod ikke](#) med et eneste ord – men den voksende debat imod komiteens underlige valg har tydeligvis haft en effekt.

Frem til 2011 indgik ordene fra Nobels testamente nemlig kun sporadisk i begrundelserne for hver fredspris, og langt de fleste tildelinger blev omhyggeligt

Fredrik Bajer fik Nobels fredspris i 1908

beskrevet som *Nobelkomiteens egne ønsker*, viser et [tjek af](#) fortidens pressemeddelelser. Selv om komiteen ikke skrev Nobels egne ord på, kan de jo sagtens have fulgt dem alligevel, og dette har da også af og til været tilfældet. Men fredsprisens komité har dog nu indset, at udeladelsen ser besynderlig ud.

Siden 2012 har hver eneste begrundelse derfor påkaldt sig en *solid forankring i Alfred Nobels testamente*, og henvist til hans ord om *nedrustning, fredskongresser og broderskab mellem nationerne* – oftest rigeligt søgt. Selv Nobels ønske om at hædre *fredsforkæmpere* er blevet [omtalt to gange](#), dog ikke som et krav.

Langt om længe kunne modtagerne lidt mere konsekvent begynde at ligne testamentets krav – men desværre nej. Tildelingerne fra 2012 og frem starter med den forvirrede uddeling til selveste EU, der her forestilles som om unionen “*utgjør en form for de fredskongresser som Alfred Nobel refererede til*”... Mange af de andre nyere priser begrundes nok i Nobels ord, men mest i tilføjede generelle plusord om *menneskeret, demokrati, ytringsfrihed og international solidaritet*, samt imod *kvindeundertrykkelse* – givet for en prisværdig indsats, der dog kun sjældent direkte har noget med fredskamp at gøre.

Bundlinjen er derfor, at de mere end et hundrede års slingrekurs desværre ser ud til at kunne fortsætte. Selvom det er positivt, at Nobelkomiteen nu konsekvent inddrager Nobels egne krav til fredsprisen, går denne vigtige markering oftest ikke til reelle *fredsforkæmpere*, men i alt for høj grad til småtilfældige statsledere, en generel humanitær indsats eller til dygtige internationale organisationer, som måske nok bør hædres – blot ikke med selveste Nobels fredspris.

Prisen i år ser dog fornuftigt ud, som en frisk start, og gik til en [folkebevægelse](#) af overlevende fra atomangrebene i 1945, for indsatsen imod atomvåben. ☺

[Se en liste over Nobel-prisernes udvikling på FRED.dk/20241015.htm](https://fred.dk/20241015.htm)

PÅ FREDSVAGT I KRYSTALNATTEN

AMK-medlemmer har igen stået fredsvagt den 9. november på den jødiske gravplads i Randers, som vi sammen med andre har gjort de sidste år. Denne vagt har været på plads hver Krystalnat siden 2019, fordi gravpladsen dengang blev udsat for omfattende hærværk af nazister fra en såkaldt "nordisk

modstandsbevægelse". Vagtholdet står i otte timer, med tændte stearinlys i natten, for at sikre at gravpladsen atter er beskyttet på den årlige mindenat. ☺

SANG FOR FRED I RANDERS

Når *Syng For Fred* initiativet i Randers inviterer folk til at synge sammen for freden lørdag den 21. december, hvor Kulturhus Randers holder *Jul i Kulturen*, er det 5. gang det sker.

Første gang var da byens Kulturhus blev genindviet efter omfattende ombygning i midten af august, og siden har vi sunget for fred i anledning af FN's fredsdag, på FN's dag for afskaffelse af atomvåben og da selve FN's pagt fyldte 79 år udendørs på byens Rådhus torv, eller inde i Sct. Mortens kirke.

Arrangementerne varer en halv time og består altid af fire fælles sange, optræden af en solist eller kor, et poetisk indslag og et fredsoplæg i dagens anledning.

Den 21. december synger vi selvfølgelig Plastic Ono Bands: *Happy Xmas (War is over)* og Randers kunstmuseums inspektør, Lise Jeppesen taler om "fred og kunst", når vi nu er i Kulturhuset.

Da *Syng For Fred* initiativet ønsker at give mange flere folk mulighed for via sang, at udtrykke deres ønske om fred i verden og dermed styrke fredskulturen, har vi en række også landsdækkende *Syng For Fred* arrangementer i støbeskeen til næste år.

Hasse Schneidermann, Randers

[Facebook.com/people/Syng-for-fred/61558667191053/](https://www.facebook.com/people/Syng-for-fred/61558667191053/)

BANK: Arbejdernes Landsbank

Reg.nr 5396 Konto.nr 0309139

Giro: 71 [0000 eller medlemsnr] 80237278

MobilePay: 128443 [skriv evt. medlemsnr]

Besøg vore websteder:

[AldrigMereKrig.dk](https://www.aldrigmerekrig.dk)

[Facebook.com/aldrigmerekrig](https://www.facebook.com/aldrigmerekrig)

samt [FRED.dk](https://www.fred.dk)

Dit medlemsnummer samt seneste indbetaling står i postlabel eller email.

AMKs landskontor og kasserer

Hermod Folke Hansen, Nørremarksvej 4,
6880 Tarm. Telefon: 2062 3163
E-mail: info@AldrigMereKrig.dk

AMKs formand og redaktør

Tom Vilmer Paamand, Klemstrupvej 5,
8550 Ryomgård. Telefon: 5051 0328
E-mail: Tom@AldrigMereKrig.dk

Foreningen Aldrig Mere Krigs hovedbestyrelse

Dorte Lykke Holm, Strandbakkevej 9, 8305 Samsø Tlf.: 6076 9167
Mail: dorte@aldrigmerekrig.dk GrandmothersDanmark.dk

Hermod Folke Hansen, Nørremarksvej 4, 6880 Tarm Tlf.: 2062 3163
Mail: hermod@aldrigmerekrig.dk

Martin Mørch, Dalgas Allé 3, 2.th, 7800 Skive Tlf.: 2940 7887
Mail: martin@aldrigmerekrig.dk

Mogens Godballe, Fælledvej 11, 5400 Bogense Tlf.: 5151 2946
Mail: mogens@aldrigmerekrig.dk

Tom Vilmer Paamand, Klemstrupvej 5, 8550 Ryomgård Tlf.: 5051 0328
Mail: tom@aldrigmerekrig.dk FRED.dk

Suppleanter

Stephan Schneeberger, C.F. Richs Vej 105A 6.tv, 2000 Frederiksberg Tlf.: 5016 9317
Mail: stephan@aldrigmerekrig.dk

Gustav Sieg Sørensen, Grønnegade 7, 2.tv, 7800 Skive Tlf.: 5172 4673
Mail: gustav@aldrigmerekrig.dk

Hanna Lindstrøm, Vroldgade 12, Vrold, 8660 Skanderborg Tlf.: 2042 9651
Mail: hanna@aldrigmerekrig.dk

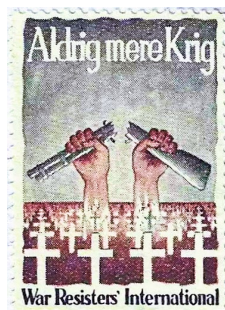
Aldrig Mere Krigs nyhedsbreve udsendes tre gange om året til foreningens medlemmer. Bemærk at artiklerne indeholder [aktive blå links](#) til flere oplysninger.

Ansvarshavende redaktør: Tom Vilmer Paamand. Kortere tekster uden afsender er skrevet af redaktøren. Redaktionen modtager gerne forslag til stof fra medlemmer og andre.

Artikler, henvisninger og links i bladet, inklusive redaktørens, kan have indhold, der afviger fra foreningen Aldrig Mere Krigs holdninger – men er interessant at kende.

Giv gerne bladet videre. Genbrug af teksterne helst efter aftale og med kildeangivelse.

Til:

Returadresse: **Aldrig Mere Krig, Nørremarksvej 4, 6880 Tarm**

<p>Bliv medlem af AMK Støt freden – Knæk et gevær med os Der er brug for pacifistiske synspunkter mere end nogensinde. Vi har brug for dig. Vi har brug for at blive flere.</p>													
<p>Vi arbejder på at finde alternativer til oprustning og på at udvikle forsvarsformer, der bygger på ikkevold.</p> <p>Aldrig Mere Krig er ikke knyttet til noget parti eller nogen religiøs forening.</p>	<p>– Oplysning om Aldrig Mere Krig</p> <p>Inkluderet i medlemskab er en fredelig velkomstgave</p>	<table> <tr> <td>Enkeltperson</td> <td>Kr. 225</td> </tr> <tr> <td>Par</td> <td>Kr. 300</td> </tr> <tr> <td>Student mm.</td> <td>Kr. 150</td> </tr> <tr> <td>Pensionist</td> <td>Kr. 150</td> </tr> <tr> <td>Civil værnepligt</td> <td>Kr. 150</td> </tr> </table>	Enkeltperson	Kr. 225	Par	Kr. 300	Student mm.	Kr. 150	Pensionist	Kr. 150	Civil værnepligt	Kr. 150	
Enkeltperson	Kr. 225												
Par	Kr. 300												
Student mm.	Kr. 150												
Pensionist	Kr. 150												
Civil værnepligt	Kr. 150												
<p>Navn -----</p> <p>Adresse -----</p> <p>Tlf. -----</p> <p>E-mail -----</p>													
<p>At være pacifist er en livsholdning. Aldrig Mere Krig blev startet i 1926 og er i dag en af landets ældste fredsorganisationer.</p> <p>– derfor er AMK en gammel forening, der ikke kun kører på enkelte mærkesager. – det er livet det drejer sig om, og den ”sag” forældes ikke.</p> <p>Fred er en menneskeret. Krig er en forbrydelse mod menneskeheden.</p> <p>Konflikter bør altid løses med fredelige midler.</p> <p><i>Læs principprogram og vedtægter:</i> AldrigMereKrig.dk/sider/vedtaegt.htm – se også Facebook.com/aldrigmerekrig</p>													